

Cegolea v. Rumunsko (stížnost č. 25560/13)

Datum rozhodnutí: 24. března 2020

Závěr: Stěžovatelka byla vystavena rozdílnému zacházení, když její kandidatura byla podmíněna udělením zvláštního statutu organizaci, za níž kandidovala, což se nevyžadovalo ve vztahu k organizacím v parlamentu zastoupeným.

Obsah: Stěžovatelka uvádí, že byla diskriminována s ohledem na právo kandidovat v parlamentních volbách v prosinci 2012. Stěžovatelka je prezidentkou nadace Vox Mentis. Nadace požádala v roce 2012 o dobročinný status, což bylo podmínkou kandidatury stěžovatelky v parlamentních volbách později v témže roce. V květnu 2012 byla žádost registrována, o měsíc později ale byla zamítnuta, právě tak jako odvolání. V červenci téhož roku byly provedeny ve vnitrostátní legislativě změny, které měnily úpravu dobročinného statusu. Stěžovatelka se následně neúspěšně pokoušela registrovat jako kandidátka, což ústřední volební komise nepřipustila, protože nadace neměla dobročinný status. Stěžovatelka se neúspěšně domáhala uznání své kandidatury u vnitrostátních soudů. Stěžovatelka následně podala stížnost Soudu. Namítala, že zatímco její kandidatura byla podmíněna splněním dalších podmínek, kandidáti, kteří již byli zvoleni v předcházejících volbách jako zástupci italské menšiny, museli jen obnovit svou kandidaturu pro volby v prosinci 2012, ale splnění žádných dalších podmínek po nich požadováno nebylo. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 14 ve spojení s čl. 3 Protokolu č. 1 k Úmluvě (právo na svobodné volby).

Poznámka: Soud zejména poukázal na neexistující soudní přezkum, který by zajistil ochranu proti svévoli. Konstatoval, že rozdílné zacházení, jemuž byla stěžovatelka vystavena na rozdíl od jiných organizací, které již mají parlamentní zastoupení a reprezentují národnostní menšiny, nebylo dostatečně odůvodněno ve vztahu ke sledovanému legitimnímu cíli (zajistit žádoucí reprezentativnost organizací a podpořit pouze vážný zájem o kandidaturu).

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 18. 2. 2009, *Andrejeva v. Lotyšsko*, č. 55707/00, ECHR 2009, rozsudek ze dne

27. 2. 2018, *Cernea v. Rumunsko*, č. 43609/10, rozsudek ze dne 21. 4. 2015, *Danis and Association of Ethnic Turks v. Rumunsko*, č. 16632/09, rozsudek ze dne 6. 11. 2012, *Ekoglasnost v. Bulharsko*, č. 30386/05, rozsudek ze dne 30. 6. 2009, *Etxeberria a ostatní v. Španělsko*, č. 35579/03 35613/03 35626/03 35634/03

Relevantní ustanovení: čl. 3 Protokolu č. 1 (právo na svobodné volby), čl. 14 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (zákaz diskriminace)

Jeanty v. Belgie (stížnost č. 82284/17)

Datum rozhodnutí: 31. března 2020

Závěr: S ohledem na jeho zdravotní stav způsobilo stěžovateli zacházení s ním v průběhu jeho vazby v kombinaci s umístěním do izolace bez lékařského dohledu a péče závažné útrapy.

Obsah: Stěžovatel byl vzat do vazby pro podezření z páchání násilných trestných činů vůči své manželce. Stěžovatel projevoval sebevražedné tendence a po umístění ve věznici se třikrát pokusil o sebevraždu. Následně mu byly odebrány jeho osobní věci, byla mu nasazena sedativa a byl umístěn do izolace v bezpečnostní cele a držen pod dozorem po několik dní. Poté byl propuštěn na kauci, ale porušoval podmínky, a byl tedy vzat do vazby znovu. Stěžovatel se znovu pokoušel o sebevraždu a personálem věznice byl spoután a dostal helmu, aby si nerozbíjel hlavu o zeď, a takto držen do druhého dne. Následně byl opět umístěn na tři dny do izolace v rámci disciplinárního opatření. Stěžovatel následně ve stížnosti soudu namítal, že byl vystaven nelidskému a ponižujícímu zacházení, když byl umístěn do běžné cely, ačkoliv s ohledem na svůj duševní stav potřeboval lékařskou péči. Stěžovatel byl nakonec v prvním stupni odsouzen pro trestné činy, pro které byl obžalován, ovšem odvolací soud dospěl k závěru, že stěžovatel není za své činy odpovědný, rozsudek zrušil a rozhodl o umístění stěžovatele do zabezpečovací detence. Soud rozhodl většinou, že nebyl porušen čl. 2, a jednomyslně, že byl porušen čl. 3 Úmluvy.

Poznámka: Soud měl za to, že čl. 2 byl aplikovatelný s ohledem na stěžovatelovo jednání (opakované pokusy o sebevraždu), kvůli němuž byl jeho život neustále ohrožen. Soud konstatoval, že zásahy státních orgánů

zabránilo stěžovateli ve spáchání sebevraždy. Soud ale dospěl k závěru, že stěžovatel pociťoval útrapy, které svou intenzitou překročily nevyhnutelnou úroveň utrpení, která je spojena s umístěním ve vazbě. Zejména se to stalo v souvislosti s nedostatky lékařského dohledu a péče v průběhu obou období jeho vazby, v kombinaci s umístěním v izolační cele po dobu tří dnů v rámci disciplinárního opatření, bez ohledu na jeho opakované pokusy o sebevraždu. Konstatoval, že vyšetřování bylo v tomto ohledu neúčinné.

Související judikatura: rozsudek ze dne 17. 11. 2015, *Bamouhammad v. Belgie*, č. 47687/13, rozsudek Velkého senátu ze dne 28. 9. 2015, *Bouyid v. Belgie*, č. 23380/09, ECHR 2015, rozsudek ze dne 10. 1. 2013, *Claes v. Belgie*, č. 43418/09, rozsudek ze dne 6. 12. 2011, *De Donder a De Clippel v. Belgium*, č. 8595/06, rozsudek Velkého senátu ze dne 13. 12. 2012, *El-Masri v. Bývalá jugoslávská republika Makedonie*, č. 39630/09, ECHR 2012

Relevantní ustanovení: čl. 2 (právo na život) a čl. 3 (zákaz mučení) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách

Dos Santos Calado a ostatní v. Portugalsko (stížnost č. 55997/14, 68143/16, 78841/16 a 3706/17)

Datum rozhodnutí: 31. 3. 2020

Závěr: *Extrémně formalistické rozhodnutí Ústavního soudu připravilo stěžovatele o opravný prostředek proti rozhodnutí v jejich věci dle vnitrostátního práva.*

Obsah: Stěžovatelé – účastníci vnitrostátních soudních řízení v různých věcech civilního i trestního práva a ve správním soudnictví – poukazovali na to, že jejich odvolání k Ústavnímu soudu byla prohlášena za nepřijatelná. Někteří stěžovatelé dále poukazovali na namítaný nedostatek nestrannosti tříčlenného výboru Ústavního soudu. Soud ve vztahu ke dvěma z těchto případů rozhodl, že byl porušen čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Poznámka: Soud konstatoval, že zejména ve dvou případech, v nichž shledal porušení Úmluvy, projevil Ústavní soud extrémní formalismus při aplikaci právního předpisu tvořícího základ jeho pravomoci projednat odvolání. Jednalo se o situaci, kdy bylo odvolání odmítnuto proto, že z důvodu chyby v psaní byl v podání uveden odkaz na nesprávný odstavec příslušného právního předpisu, a dále o situaci, kdy Ústavní soud odkázal na rozhodnutí Ústředního správního soudu s tím,

že postup tohoto soudu měl být pro stěžovatele předvídatelný, ač šlo o rozhodnutí v řízení mezi jinými účastníky, které bylo vydáno několik měsíců před prvním rozhodnutím ve věci stěžovatelů. Nicméně toto první rozhodnutí bylo ve prospěch stěžovatelů, a argumentace Ústavního soudu byla tedy pro stěžovatele překvapivá.

Související judikatura: rozsudek ze dne 16. 9. 1996, *Akdivar a ostatní v. Turecko*, č. 21893/93, Reports 1996 IV, rozsudek Velkého senátu ze dne 18. 2. 2009, *Andrejeva v. Lotyšsko*, č. 55707/00, ECHR 2009, rozsudek ze dne 23. 10. 2018, *Arrozpide Sarasola a ostatní v. Španělsko*, č. 65101/16, 73789/16 a 73902/16, rozsudek ze dne 12. 11. 2002, *Běleš a ostatní v. Česká republika*, č. 47273/99, ECHR 2002 IX

Relevantní ustanovení: čl. 6 odst. 1 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na spravedlivý proces)

Kukhalashvili a ostatní v. Gruzie (stížnost č. 8938/07)

Datum rozhodnutí: 2. dubna 2020

Závěr: *Použití síly vnitrostátními orgány k potlačení nepokojů ve věznici mohlo být odůvodněné, pokud vězni v průběhu nepokojů spustili střelbu. Vnitrostátní orgány ale použily nadměrně intenzivní násilí.*

Obsah: Stížnost se týká smrti příbuzných stěžovatelek v průběhu policejní operace k potlačení vězeňské vzpoury ve věznici, v níž byli drženi. Policejní operace byla zahájena jako reakce na nepokoje poté, co příslušné úřady rozhodly o přesunu bossů kriminálního podsvětí a jejich stoupenců z vězeňské nemocnice. Cílem bylo snížit jejich vliv ve vězeňském systému. Ke smrti příbuzných stěžovatelek došlo při následné akci zásahové jednotky, kterou úřady použily, když chtěly dostat situaci ve věznici znovu pod kontrolu. Z dokumentů o jejich smrti, které stěžovatelky obdržely, bylo zřejmé, že zemřeli v důsledku řady střelných zranění. Stěžovatelkám nebylo přiznáno postavení civilní poškozené strany při vyšetřování. Z dokumentů, které byly poskytnuty členským státem, ale vyplývá, že státní orgány zavedly ve věci vyšetřování. Bylo zjištěno, že vězni házeli na strážce kusy cihel a železa, zásahová jednotka zahájila palbu a vězni odpověděli střelbou z revolverů a plynových pistolí. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 2 Úmluvy v procesním i věcném aspektu.

Poznámka: Soud identifikoval řadu nedostatků v samotném vyšetřování vedeném vnitrostátními orgány ohledně okolností zásahu zvláštní jednotky k potlačení nepokojů ve věznici. Prvotní vyšetřovací úkony byly prováděny stejným vězeňským odborem, který nařídil a prováděl opatření k potlačení nepokojů. Soud konstatoval, že vnitrostátní orgány neprokázaly, že zásahová jednotka postupovala kontrolovaným a systematickým způsobem na základě jasného velení; podle shromážděných důkazů nebylo zřejmé ani to, kdo byl za řízení potlačení vzpoury konkrétně odpovědný. To souvisí mimo jiné s nedostatečným naplánováním vynucujících opatření. Použití síly bylo bez rozlišování a nadměrné a následně vnitrostátní orgány ani neposkytly vězňům potřebnou lékařskou pomoc.

Související judikatura: rozsudek ze dne 24. 3. 2005, *Akkum a ostatní v. Turecko*, č. 21894/93, ECHR 2005 II (výňatky), rozsudek ze dne 9. 10. 2008, *Albekov a ostatní v. Rusko*, č. 68216/01, rozsudek ze dne 4. 5. 2001, *Hugh Jordan v. Spojené království*, č. 24746/94, rozsudek ze dne 27. 9. 1995, *McCann a ostatní v. Spojené království*, č. 18984/91, Series A 324, rozsudek Velkého senátu ze dne 6. 7. 2005, *Nachova a ostatní v. Bulharsko*, č. 43577/98 a 43579/98, ECHR 2005 VII

Relevantní ustanovení: čl. 2 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na život)

Dragan Petrović v. Srbsko (stížnost č. 75229/10)

Datum rozhodnutí: 14. května 2020

Závěr: Přijetím změny zákona obsahující podrobnější úpravu členský stát sám nepřímou uznal, že předchozí právní úprava nebyla v daném ohledu dostatečně přesná.

Obsah: Stížnost se týká policejní prohlídky provedené v bytě stěžovatele a odebrání vzorku jeho DNA v průběhu vyšetřování vraždy. Policie měla podezření, že stěžovatel byl do vraždy zapleten, ovšem ani policejní prohlídka, ani odběr DNA nepotvrdily skutečnosti, které by tomu nasvědčovaly. Stěžovatel následně podal stížnost k Ústavnímu soudu a namítal porušení svého práva na soukromý život, která byla odmítnuta. Soud jednomyslně rozhodl, že nebyl porušen čl. 8 Úmluvy, a šesti hlasy k jednomu, že byl porušen čl. 8, pokud jde o odebrání vzorku slin stěžovatele k analýze jeho DNA.

Poznámka: Soud konstatoval, že příkaz k domovní prohlídce byl dostatečně určitý a byl doplněn dostatečnými zárukami proti zneužití v průběhu tohoto samotného úkonu: například stěžovatel, jeho advokát i majitel bytu byli celému průběhu úkonu přítomni. Naproti tomu soud dospěl k závěru, že odběr vzorku slin k analýze DNA nebyl v souladu se zákonem ve smyslu čl. 8 Úmluvy. Úkon byl totiž založen na právní úpravě, která umožňovala odběr vzorku krve k rozboru „nebo jiné lékařské postupy“. Tato právní úprava byla později doplněna, právě pokud jde o stěry z úst k provedení analýzy DNA. Dle soudu proto bylo zřejmé, že taková úprava do té doby v právním předpisu chyběla.

Související judikatura: rozsudek ze dne 16. 12. 1997, *Camenzind v. Švýcarsko*, č. 21353/93 Reports 1997 VIII, rozsudek ze dne 25. 2. 1993, *Crémieux v. Francie*, Series A 256 B, rozsudek ze dne 1. 6. 2010, *Gäfgen v. Německo*, č. 22978/05, ECHR 2010, rozsudek ze dne 6. 10. 2016, *K. S. a M. S. v. Německo*, č. 33696/11, rozsudek Velkého senátu ze dne 12. 9. 2012, *Nada v. Švýcarsko*, č. 10593/08, ECHR 2012, rozsudek Velkého senátu ze dne 4. 12. 2008, *S. a Marper v. Spojené království*, č. 30562/04 a 30566/04, ECHR 2008

Relevantní ustanovení: čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování rodinného a soukromého života)

Mraović v. Chorvatsko (stížnost č. 30373/13)

Datum rozhodnutí: 14. května 2020

Závěr: Justiční systém nesmí zvyšovat utrpení obětí trestných činů nebo je odradit od toho, aby trestné jednání oznámily státním orgánům.

Obsah: Stěžovatel byl vnitrostátním soudem shledán vinným a odsouzen pro znásilnění k třem letům odnětí svobody. Jeho stížnost se týká skutečnosti, že bylo rozhodnuto o konání hlavního líčení s vyloučením veřejnosti za účelem ochrany soukromého života oběti. Hlavní líčení ve věci stěžovatele bylo od počátku neveřejné, a to nejprve na jeho žádost. Ve svém prvním rozhodnutí jej soud prvního stupně osvobodil, následně ale byla věc vrácena a při druhém projednání stěžovatel dvakrát neúspěšně žádal o veřejné hlavní líčení. Argumentoval, že si přeje zajistit objektivnější informování o věci, když poškozená dávala rozhovory v médiích a on se cítil být stigmatizován. V tomto ohledu mu ale

nebylo vyhověno, protože soud považoval vyloučení veřejnosti za nezbytné za účelem ochrany soukromého života oběti. Soud rozhodl šesti hlasy k jednomu, že nebyl porušen čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Poznámka: Soud shledal důvodným rozhodnutí vnitrostátního soudu, pokud jde o vyloučení veřejnosti. Vnitrostátní soud postupoval správně ve vztahu k citlivé povaze výsledku poškozené v soudním řízení, které nezbytně odhalovalo informace o hluboce soukromých aspektech jejího života. Navíc v jakékoliv další fázi trestního řízení by mohlo dojít k odhalení takových informací. Pokud by tedy soud vyloučil veřejnost pouze z části hlavního líčení, neochránilo by ji to dostatečně od dalšího zahanbení a stigmatizace.

Související judikatura: rozsudek ze dne 24. 4. 2001, *B. a P. v. Spojené království*, č. 36337/97 a 35974/97, ECHR 2001-III, rozsudek ze dne 25. 10. 2016, *Chaushev a ostatní v. Rusko*, č. 37037/03, 39053/03, 2469/04, rozsudek ze dne 26. 3. 1996, *Doorson v. Nizozemsko*, č. 20524/92, Reports of Judgments and Decisions 1996 II, rozsudek ze dne 27. 2. 2014, *Lučić v. Chorvatsko*, č. 5699/11

Relevantní ustanovení: čl. 6 odst. 1 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na spravedlivý proces)

Hirtu a ostatní v. Francie (stížnost č. 24720/13)

Datum rozhodnutí: 14. května 2020

Závěr: Vzhledem k tomu, že stěžovatelé patří ke znevýhodněné skupině, bylo povinností vnitrostátních orgánů zvážit jejich zvláštní potřeby a provést vyhodnocení přiměřenosti přijímaného opatření.

Obsah: Stížnost se týká vyklizení nepovoleného usídlení stěžovatelů, kteří jsou romského původu. Ve stížnosti uvedli, že okolnosti

jejich násilného vyklizení a jejich následné životní podmínky představovaly nelidské a ponižující zacházení. Rovněž shledávali porušení práva na soukromý život a uváděli, že neměli k dispozici opravný prostředek, jímž by se vyklizení bránili. Soud rozhodl jednomyslně, že nebyl porušen čl. 3 Úmluvy, a o tom, že byl porušen čl. 8 a čl. 13 Úmluvy.

Poznámka: Soud konstatoval, že vnitrostátní orgány v principu byly oprávněny stěžovatele vyklidit, protože stěžovatelé pozemky nezákonně obsadili a neměli legitimní nárok tam zůstat. Na druhou stranu Soud nepovažoval za souladné s Úmluvou, že právním podkladem vyklizení nebylo soudní rozhodnutí, ale pouze formální výzva podle příslušného vnitrostátního právního předpisu. S ohledem na to pak nebylo možné v krátkém čase mezi vydáním příslušného nařízení a jeho výkonem jakkoliv řešit dopad vyklizení na život stěžovatelů. Z těchto důvodů pak opravného prostředku podle vnitrostátního práva bylo možno využít až ve chvíli, kdy již správní orgány vydaly příslušné rozhodnutí s právními účinky, a tedy využití tohoto opravného prostředku by již bylo bezvýsledné.

Související judikatura: rozsudek ze dne 25. 9. 1996, *Buckley v. Spojené království*, Reports of Judgments and Decisions 1996-IV, rozsudek Velkého senátu ze dne 13. 11. 2007, *D. H. a ostatní v. Česká republika*, č. 57325/00, ECHR 2007 IV, rozsudek Velkého senátu ze dne 13. 12. 2012, *De Souza Ribeiro v. Francie*, č. 22689/07, ECHR 2012, rozsudek ze dne 13. 5. 2008, *McCann v. Spojené království*, č. 19009/04, ECHR 2008, rozsudek ze dne 21. 6. 2011, *Orlić v. Chorvatsko*, č. 48833/07

Relevantní ustanovení: čl. 3 (zákaz mučení), čl. 8 (právo na respektování rodinného a soukromého života), čl. 13 (právo na opravný prostředek) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách

Připravila: Pavla Boučková